

Inspektionsrapport
från Skolverket
2007:2

Utbildningsinspektion i den fristående grundskolan Farstaängsskolan i Stockholms Stad

Beslut
Skolrapport

Skolverket

Huvudmannen för Farstaängsskolan
Tillit Knatteborgen AB
Fotbollsvägen 15
141 40 Huddinge

2007-02-16
1 (3)
Dnr 54-2006:1652

Genomförd utbildningsinspektion i den fristående grundskolan Farstaängsskolan i Stockholm

Skolverket har genomfört inspektion i den fristående grundskolan Farstaängsskolan i Stockholm kommun. Besök gjordes i skolan den 26 oktober 2006.

Vid utbildningsinspektion tar Skolverket ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen samt om huvudmannen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Inspektionen av fristående skolor skall förutom att granska utbildningens kvalitet klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående grundskola och vara berättigad till bidrag från barnens och elevernas hemkommuner.

Utbildningsinspektionen behandlar tre områden, verksamhetens resultat, genomförande och förutsättningar. Inspektionen syftar dock inte till att skapa en heltäckande bild av all skolverksamhet vid den aktuella tidpunkten utan prioriterar särskilt starka sidor eller påtagliga svagheter i verksamheterna. Övergripande information och exempel på kriterier för bedömningen av respektive granskningsområde finns publicerade på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Av bilagd rapport framgår hur inspektionen genomförts samt de bedömningar som gjorts av inspektörerna.

Detta beslut redovisar dels områden där det finns sådana brister i verksamheten att dessa snarast måste åtgärdas, dels områden som behöver förbättras i ett fortsatt kvalitetsarbete.

Senast inom tre månader från beslutsdagen, dvs. den 16 maj 2007 skall huvudmannen Tillit Knatteborgen AB redovisa till Skolverkets enhet i Stockholm vilka åtgärder som vidtagits mot de brister som påtalats i verksamheten.

Skolverket avser även att vid kommande inspektionstillfälle följa upp effekterna av inspektionen.

Skolverkets beslut med anledning av inspektionen

Skolverket bedömer att utbildningen vid Farstaängsskolan till stora delar fungerar väl. Skolans intentioner är att på bästa sätt försöka tillgodose den enskilde elevens behov. De föräldrar och elever som Skolverket kom i kontakt med under besöket uttrycker sig i positiva ordalag om verksamheten vid skolan.

Skolmiljön är trevlig och tillgången till material, datorer och annan utrustning som behövs för att bedriva en modern utbildning är god. Flertalet lärare har en utbildning för den undervisning de bedriver.

Från rektorns sida pågår ett förändringsarbete för att skapa tydliga strukturer för verksamheten vid skolan.

Skolverket bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan saknar en likabehandlingsplan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Åtgärdsprogram upprättas inte enligt författningarnas krav (1 a kap. 5a § förordningen om fristående skolor).
- Skolan har inte upprättat en kvalitetsredovisning (1 § och 5 § förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Utbildningen är inte avgiftsfri (9 kap. 7 § skollagen).

Det finns enligt Skolverkets bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Skolans kvalitetsarbete bör struktureras och synliggöras genom att förbättra uppföljningen, utvärderingen och analysen dels av de samlade kunskapsresultaten, dels resultatet av arbetet med normer och värden. Analysen bör utmynna i åtgärder från skolans sida för att nå än bättre resultat.
- Skolan bör tydliggöra syftet med de olika råden. Vidare bör skolans arbete för att ge eleverna allt större inflytande över det egna lärandet förbättras.
- Elevernas kännedom om kunskapsmålen bör förbättras.
- Skolans rutiner för att dels identifiera vilka elever som har behov av studiehandledning på modersmålet, dels behöver undervisning i svenska som andraspråk bör förbättras.
- Kvaliteten på åtgärdsprogrammen bör förbättras.
- Skolan bör överväga om den kompetensen som finns på skolan är tillräcklig för att tillgodose alla elevernas behov av särskilt stöd.

På Skolverkets vägnar

Marie-Hélène Ahnborg

Avdelningschef

Gunnel Eriksson

Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har också undervisningsråden Anette Älmdalen, Christina Aro-Östgren, Claes-Göran Aggebo och t.f. enhetschef Per Lennermark deltagit.

Bilaga

Rapport

Kopia till

Stockholm kommun

Övriga enligt fastställd sändlista.

Utbildningsinspektion i den fristående grundskolan Farstaängsskolan

Innehåll

Inledning	1
Underlag	2
Beskrivning av skolan.....	2
Sammanfattande bedömning.....	3
Bedömning av resultaten.....	4
Bedömning av genomförandet.....	5
Bedömning av förutsättningarna	10

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Farstaängsskolan den 26 oktober 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen. Några dagar före skolbesöket inleddes inspektionen med en intervju av huvudmannen, tillika rektorn.

Detta är Skolverkets andra inspektion av skolan sedan den startade sin verksamhet 1995. Den senaste inspektionen genomfördes 1996 (dnr 96:1710). I Skolverkets beslut den 9 december konstateras att skolan uppfyllde kraven för godkännande, men huvudmannen uppmärksammades på vilka krav som ställs på skolans val.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, förordningen om fristående skolor och övriga författningar som gäller för fristående skolor.

Inspektionen av fristående skolor skall ytterst klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående skola och därmed ha rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som anges i Skolverkets beslut åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vid den tidpunkt som framgår av beslutet. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektioner.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömningar är dels dokument som huvudmannen har lämnat till Skolverket, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I skolan intervjuades rektorn tillika företrädare för huvudmannen, ett urval av lärare, elever, föräldrar samt skolans elevvårdsgrupp där skolsköterskan ingår. Inspektörerna besökte också verksamheten i förskoleklasserna och lektioner i flertalet grundskoleklasser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för bedömningarna.

Huvudmannen för Farstaängsskolan har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Skolverket har i samband med inspektionen tagit del av rapport från den granskning som genomfördes av Stockholms kommun den 17–19 mars år 2003.¹ I rapporten lyftes bland annat fram den goda undervisningskvaliteten och det positiva förhållningssättet mellan vuxna och elever.

I övrigt har kommunen inte nyttjat rätten till insyn.

Beskrivning av skolan

Farstaängsskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	34
Grundskola	134

Skolverket godkände Farstaängsskolan i Stockholms kommun som en fristående grundskola för årskurserna 1–3 genom beslut den 11 januari 1995 (dnr 93:2462). Den 10 december 1996 godkände Skolverket Farstaängsskolan som en fristående grundskola för årskurserna 4–6 (dnr 96:761) och den 15 oktober 1999 godkändes skolan även för årskurserna 7–9 (dnr 99:1108). Enligt dessa godkännanden har skolan rätt till bidrag från elevernas hemkommuner. Skolan har även rätt att anordna prövning och utfärda betyg för skolans egna elever enligt de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet.

I ett underrättelsebeslut den 18 februari 2000 (dnr 99:1974) har skolan godkännande att bedriva förskoleklass i anslutning till skolan.

Läsåret 2000/2001 påbörjades utbildningen för elever i årskurs 7, men huvudmannen beslutade efter ett läsår att avveckla verksamheten mot grundskolans högre årskurser. Det finns inte heller, enligt uppgift från huvudmannen, några planer på att återuppta undervisning i dessa årskurser och därför återkallas Skolverkets godkännande för årskurs 7–9 i enlighet med beslut efter denna inspektion. Återkallandet innebär även att skolans rätt att anordna prövning och utfärda betyg för skolans egna elever upphör.

¹ Utbildningsförvaltningen i Stockholms stad gör övergripande uppföljningar av samtliga skolformer.

Skolan har en allmän inriktning, men verksamheten är inspirerad av Maria Montessoris idéer.

Huvudman för skolan är Tillit Knatteborgen AB med organisationsnummer 556346-6845.

Verksamheten vid Farstaängsskolan startade läsåret 1995/1996 och omfattar vid tidpunkten för Skolverkets besök förskoleklass och årskurserna 1–6 med totalt 168 elever. De flesta eleverna är folkbokförda i Stockholms kommun, men skolan har även elever från Haninge, Huddinge, Värmdö och Södertälje kommun.

Skolan ligger i närheten av Farsta centrum, men vissa delar av verksamheten sker i andra lokaler. Undervisning i slöjd samt hem- och konsumentkunskap bedrivs i lokaler på Larsbodavägen några minuters promenad från skolan. I den intilliggande kommunala skolan, Kvickentorpsskolan, sker undervisning i idrott och hälsa.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Farstaängsskolan och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, förordningen om fristående skolor och övriga författningar som gäller för den fristående skolan.

Inspektörerna bedömer att utbildningen vid Farstaängsskolan till stora delar fungerar väl. Skolans intentioner är att på bästa sätt försöka tillgodose den enskilde elevens behov. De föräldrar och elever som inspektörerna kom i kontakt med under besöket uttrycker sig i positiva ordalag om verksamheten vid skolan.

Skolmiljön är trevlig och tillgången till material, datorer och annan utrustning som behövs för att bedriva en modern utbildning är god. Flertalet lärare har en utbildning för den undervisning de bedriver.

Från rektorns sida pågår ett förändringsarbete för att skapa tydliga strukturer för verksamheten vid skolan.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan saknar en likabehandlingsplan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Åtgärdsprogram upprättas inte enligt författningarnas krav (1 a kap. 5a § förordningen om fristående skolor).
- Skolan har inte upprättat en kvalitetsredovisning (1 § och 5 § förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Utbildningen är inte avgiftsfri (9 kap. 7 § skollagen).

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Skolans kvalitetsarbete bör struktureras och synliggöras genom att förbättra uppföljningen, utvärderingen och analysen dels av de samlade kunskapsresultaten, dels resultatet av arbetet med normer och värden. Analysen bör utmynna i åtgärder från skolans sida för att nå än bättre resultat.

- Skolan bör tydliggöra syftet med de olika råden. Vidare bör skolans arbete för att ge eleverna allt större inflytande över det egna lärandet förbättras.
- Elevernas kännedom om kunskapsmålen bör förbättras.
- Skolans rutiner för att dels identifiera vilka elever som har behov av studiehandledning på modersmålet, dels behöver undervisning i svenska som andraspråk bör förbättras.
- Kvaliteten på åtgärdsprogrammen bör förbättras.
- Skolan bör överväga om den kompetensen som finns på skolan är tillräcklig för att tillgodose alla elevernas behov av särskilt stöd.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat om skolans utbildning ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som skolor i det offentliga skolväsendet skall förmedla. Vidare har granskats om skolan även i övrigt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet.

Kunskaper

Huvudmannen, liksom lärarna på Farstaängsskolan, uppger att de följer läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94. Som komplement till läroplanen finns nationella kursplaner och dessa har skolan konkretiserat som ett stöd för undervisningens utformning, uppföljning och utvärdering.

I intervjuer med lärare och föräldrar framkommer att den verksamhet som bedrivs i förskoleklasserna vid Farstaängsskolan bidrar till elevernas utveckling och lärande och ger en grund för fortsatt skolgång. Detta betonas inte minst av lärare som tar emot eleverna i grundskolans årskurs 1.

De nationella kursplanerna ställer krav på vilka kunskapsmål varje elev minst skall ha uppnått i slutet av årskurs 5 respektive 9 i vart och ett av de ämnen som ingår i timplanen. Som ett stöd för bedömningen finns nationella ämnesprov i svenska, engelska och matematik. De ämnesprov som är aktuella för Farstaängsskolan är de som Skolverket erbjuder skolorna för årskurs 5.

Resultaten från de nationella ämnesproven som genomfördes vid Farstaängsskolan våren 2006 visar att 97 procent av eleverna nådde målen i matematik. För både svenska och engelska var måluppfyllelsen 93 procent. För en skola är det viktigt att även följa resultaten från ämnesproven över tid, då ett enskilt läsår bara ger en begränsad information. Inspektionen visar att Farstaängsskolan inte kan redovisa några samlade resultat från de nationella ämnesproven vare sig för 2004 eller 2005 trots att proven, enligt rektorn, genomförts.

De nationella ämnesproven utgör endast en del av det kvalitetsarbete som en skola bör bedriva för att kontinuerligt följa skolans resultat i förhållande till de nationella kunskapsmålen. Då staten, som ovan angetts, ställer krav på måluppfyllelse i årskurs 5 och 9 i alla timplanens ämnen är det viktigt för en skola att utarbeta sådana rutiner att skolan kan se i vilken utsträckning man lyckats med

kunskapsuppdraget. Resultaten bör analyseras så att skolan kan vidta åtgärder för en högre måluppfyllelse.

Trots att Farstaängsskolan tydliggjort skolans arbete för att nå de nationella målen i alla timplanens ämnen, förutom i svenska som andraspråk, finns enligt rektorn ingen samlad bild av vilka resultat skolans arbete givit (se även Kvalitetssäkring och förbättringsarbete). Inspektörerna bedömer därför att Farstaängsskolan bör förbättra uppföljningen, utvärderingen och analysen av de samlade kunskapsresultaten i förhållande till de nationella målen för respektive ämne. Denna analys bör utmynna i en bedömning av vilka åtgärder från skolans sida som kan krävas för att nå en högre måluppfyllelse.

Normer och värden

Farstaängsskolans värdegrund sammanfattas i begreppen Tillit, Respekt, Hänsyn och Föredöme. Dessa begrepp framstår som obekanta för de elever som inspektörerna samtalade med, men inspektörerna har dock i samband med lektionsbesök sett exempel på hur skolan konkret arbetar med värdegrunden.

Vid samtal med elever framkommer att de trivs och att det oftast är roligt att gå till skolan. Eleverna berättar även att det finns kamrater som upplever sig otrygga i samband med raster och ger exempel på olika händelser. Rektorn och lärarna har dock en annan bild. Eftersom enstaka elever känner sig otrygga finns det, enligt inspektörernas bedömning, anledning för skolan att ytterligare förbättra arbetet med normer och värden så att alla elever kan känna sig trygga. Skolan bör även följa upp resultatet av detta arbete. Genom ett sådant förfaringssätt får skolan underlag som kan användas för att vidta åtgärder för att ytterligare förbättra verksamheten (se vidare Arbetsmiljö och delaktighet).

I skolans demokratiuppdrag ingår även att arbeta så att eleverna utvecklar förståelse för de demokratiska principerna, men även att arbetet i skolan bedrivs på ett demokratiskt sätt.

På Farstaängsskolan har denna del av skolans demokratiuppdrag omsatts i form av klass- och elevråd. Eleverna har inte en klar uppfattning om varför skolan har dessa forum och de kan inte heller ge några konkreta exempel på resultat av arbetet i de olika råden.

För att leva upp till statens krav på att arbetet i skolan skall bedrivas på ett demokratiskt sätt är det inte tillräckligt att skolan samverkar med eleverna genom olika råd eller på annat sätt som skolan finner lämpligt. Själva skolarbetet skall även ske på ett demokratiskt sätt, där eleverna ges möjlighet till inflytande över sitt eget lärande. För att eleverna skall få denna möjlighet behöver de vara bekanta med kunskapsmålen, men vid samtal med elever framkommer att de inte har denna kännedom (se vidare Arbetsmiljö och delaktighet).

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation.

Därtill har granskats om elevens rätt till en allsidig och saklig undervisning tillgodoses i utbildningen.

Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och andra författningar som gäller för den fristående skolan.

Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

I föregående avsnitt framkom att eleverna inte förstår syftet med att skolan har olika råd trots att klass- och elevråd är naturliga inslag på Farstaängsskolan. Eleverna nämner klassråden som tillfällen då man tar upp frågor som skall behandlas i elevrådet, men även för att diskutera frågor om förhållningssätt. Föräldrarna uttrycker stor uppskattning över det arbete som skolan bedriver i detta avseende.

Inspektörerna har noterat att i de lokala konkretiseringar av de nationella kursplanerna som skolan utarbetat finns målformuleringar som "Eleven ska veta hur ett klassråd fungerar", "Eleven ska kunna leda ett klassråd" och "Eleven ska kunna delta i och leda ett elevråd". Enligt inspektörerna finns det på Farstaängsskolan goda intentioner såväl från rektorns som från personalens sida att arbeta med elevernas inflytande och som ännu ett exempel kan nämnas att skolan utsett ett elevskyddsombud. I samband med faktagranskning av rapporten har huvudmannen angett skolans strävan att ge eleverna inflytande, men betonar även att skolan bör bli tydligare i dialogen med eleverna.

Trots skolans arbete för att utveckla elevernas delaktighet bör, enligt inspektörerna skolan tydliggöra syftet med de olika råden, så att eleverna utvecklar förståelse för de demokratiska principerna i enlighet med läroplanens intentioner.

Från lärarhåll uppges att skolan under innevarande läsår inte tydliggjort kunskapsmålen, där även ovan nämnda mål ingår, lika strukturerat och genomtänkt som tidigare. Detta kan, enligt inspektörerna, delvis vara förklaringen till elevernas bristande kännedom om kunskapsmålen som framkom under området Bedömning av resultaten. Läroplanen som skolan sagt sig följa anger "att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan". Huvudmannen har i samband med faktagranskning angett att någon lärare möjligen kan ha uttryckt att "kunskapsmålen inte var strukturerade och genomtänkta". Då det nationella utbildningsuppdraget således kräver att en skola skall arbeta för att ge eleverna inflytande över det egna lärandet bedömer inspektörerna att Farstaängsskolans arbete i detta avseende behöver förbättras.

Från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Den nya lagens (SFS 2006:67) ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder samt förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Lagen ställer krav på att en likabehandlingsplan upprättas, följs upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. I planen skall framgå skolans arbete för att främja lagens ändamål.

Inspektionen visar att Farstaängsskolan saknar en likabehandlingsplan och detta måste skolan åtgärda.

Då eleverna har en fastställd rättighet att medverka i arbetet med att utforma en sådan plan kan detta, enligt inspektörernas bedömning, bidra till att öka elevernas inflytande över skolarbetet i stort (se vidare Kvalitetssäkring och förbättringsarbete).

Skolan samverkar även med föräldrarna och som exempel kan nämnas föräldrarådet som består av två representanter per klass. Vid Skolverkets besök hade rådet haft sitt första sammanträde och föräldrarepresentanterna fick då både muntlig och skriftlig information om skolans verksamhet. Rektorn uppger att det är positivt om föräldrarna är välinformerade om skolans arbete, för då kan delaktigheten fungera bättre.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

I Farstaängsskolan är verksamheten indelad i tre arbetslag, varav fritidshemmen är ett. Förskoleklasserna och årskurserna 1–3 med fyra parallella åldersblandade klasser är det andra arbetslaget. Det tredje arbetslaget består av fyra åldersblandade klasser med årskurserna 4–6. Verksamheten, såväl i förskoleklasserna som i grundskolan, är inspirerad av Maria Montessoris pedagogiska idéer och klasserna har mellan 11–21 elever.

Skolan erbjuder alla elever möjlighet till en rörlig start på arbetsdagen genom att tillämpa flexitid. Alla elever har någon slags planeringsbok som används för att dokumentera och utvärdera veckans arbete. Ett annat syfte med dessa böcker är att de skall fungera i ett triangelsystem mellan elev, hem och skola. För de äldre eleverna fungerar idén fullt ut och berörda föräldrar som inspektörerna mött uttrycker uppskattning över den kontinuerliga information de på detta sätt får. Däremot känner föräldrar till yngre elever inte till planeringsboken trots att den, enligt skolans rutiner, skall skickas hem en gång per vecka. Rektorn har även noterat att skolans rutiner i detta avseende inte fungerat.

Vid besök i klasserna, men även i samtal med elever och lärare, framkommer att såväl verksamheten i förskoleklasserna som i grundskolan bedrivs på ett sådant sätt att eleverna får möjlighet att tillämpa olika arbetssätt. Eleverna berättar för inspektörerna om att de uppskattar att arbeta med olika teman och exemplifierar hur de bland annat jobbat med temat "Vatten" och om olika inslag i samband med FN-dagen.

Skolan har, som tidigare angetts, konkretiserat de nationella kunskapsmålen till mål för olika årskurser i alla ämnen med undantag av svenska som andraspråk. För att en skola skall utvecklas kvalitativt krävs, enligt läroplanen som skolan sagt sig tillämpa, att undervisningsmålen ständigt prövas så att verksamheten utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Vid tidpunkten för Skolverkets besök var skolans arbete med de nationella kunskapsmålen i en omstruktureringsfas genom utvecklandet av en projekt- och omdömesdatabas (se vidare Kvalitetssäkring och förbättringsarbete).

Individanpassning och stöd

Både elever och lärare vid Farstaängsskolan berättar att det i undervisningen finns pedagogiska inslag som är gemensamma för hela klassen, men även individinriktade utifrån den enskilda elevens behov. Inspektörerna har även vid besök i klasserna sett exempel på detta.

Alla elever som har behov av särskilt stöd har rätt att få sitt stödbehov tillgodosett. Därför är det viktigt att en skola har rutiner för att identifiera dessa elever. På Farstaängsskolan finns en uttalad ambition att hjälpa alla elever som har behov av särskilt stöd. Skolan har rutiner för att identifiera vilka elever som har behov av särskilt stöd och detta sker vid de veckovisa mötena i arbetslagen, vid klasskonferenser men även genom olika tester. Däremot har inspektörerna funnit att skolan saknar rutiner för att identifiera vilka elever som har behov av stöd i form av studiehandledning på modersmålet, vilket skolan bör förbättra. Som tidigare angetts är klasserna vid Farstaängsskolan relativt små, vilket skapar förutsättningar att individanpassa utbildningen och ge stöd till varje elev. Dessutom är varje klass, förutom förskoleklasserna, åldersblandade. Av skolans organisation framgår även att en klass är sammansatt av enbart elever i behov av särskilt stöd och klassen har därför extra hög personaltäthet. I övrigt ger skolan stöd både inom klassens ram, men även individuellt.

För de elever som har behov av särskilt stöd skall ett åtgärdsprogram upprättas. Inspektörerna har granskat ett urval av åtgärdsprogram och av dessa framgår inte om de fastställda målen och stödinsatserna formulerats utifrån någon analys av undervisningen och den omgivande miljön. Målen är i vissa fall inriktade på vad eleven och föräldrarna skall åstadkomma och är heller inte relaterade till nationella utbildningsmål. Flertalet åtgärdsprogram innehåller dock uppgift om tidpunkt för uppföljning och utvärdering, men i flera fall har inspektörerna noterat att det är mycket lång tid mellan programmets upprättande och uppföljningen av vilka effekter insatserna resulterat i. Det framgår inte heller hur denna utvärdering skall ske. För de elever som går i den klass som är sammansatt av elever i behov av särskilt stöd saknas åtgärdsprogram för drygt hälften av eleverna trots att skolan bedömt att samtliga elever i klassen är i behov av särskilda stödåtgärder. Inspektörerna bedömer det som en brist att inte alla aktuella elever har ett åtgärdsprogram och att det i de åtgärdsprogram som upprättats för denna elevgrupp saknas tidpunkt för uppföljning. Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på den skärpning av bestämmelsen i förordningen om fristående skolor kring åtgärdsprogram som trädde i kraft den 1 juli 2006. Mot bakgrund av detta bedömer inspektörerna att kvaliteten på skolans åtgärdsprogram bör förbättras.

Som tidigare angetts i denna rapport utgör fritidshemmen ett eget arbetslag. Samverkan finns dock mellan alla arbetslag på skolan och vid behov kan fritidshemmen få särskilda uppdrag att på ett lämpligt sätt stödja en elev som har behov av extra stödinsatser. Inspektörerna ser positivt på att skolan samverkar med fritidshemmen.

Inspektionen av Farstaängsskolan visar att skolan inte har rutiner för att identifiera vilka elever som har behov undervisning i svenska som andraspråk. Enligt uppgift från lärare finns det elever på skolan som borde följa kursplanen i svenska som andraspråk. Inspektörerna bedömer att Farstaängsskolan bör utarbeta rutiner som identifierar vilka elever som har behov av undervisning i svenska som andraspråk. Om skolan bedömer att en elev har behov av svenska som andraspråk skall sådan undervisning ges.

Utvärdering och bedömning av lärandet

Inspektionen visar att Farstaängsskolan har en målmedveten strategi för att alla elever skall utveckla förmågan att använda datorn som ett pedagogiskt hjälpmedel. Bland annat används datorn för att eleverna skall dokumentera sina arbeten i en digital portfolio och de väljer själva vilka arbeten som skall finnas där. Till viss del fungerar portfolion, enligt inspektörerna, även som utvärdering av elevernas lärande. Ett exempel på detta är att eleverna läser in texter på engelska för att visa hur deras uttal och språkbehärskning utvecklats.

Både elever och föräldrar berättar att i samband med utvecklingssamtalen visas elevens digitala portfolio, men inte alltid. Vid dessa samtal uppger föräldrarna vidare att elevens resultat i förhållande till målen ”bockas av” och lärarna preciserar vad eleven behöver göra om målen inte nåtts. Enligt föräldrarna pratar man inte om de ämnen där eleven utvecklat kunskaper och färdigheter som motsvarar målen. Eleverna har en delvis annan bild av utvecklingssamtalen och de upplever att diskussion om målen bara sker ibland. Däremot tycker de att lärarna berättar om vad som behöver förbättras.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Varje vecka träffar rektorn vardera arbetslagen för diskussioner om, bland annat, elevernas sociala och kunskapsmässiga utveckling. Enligt uppgifter från rektorn visade dessa genomgångar att två elever inte nådde målen i alla ämnen i årskurs 5 föregående läsår. Tidigare i rapporten, under avsnittet Resultaten, har rektorn dock angett att skolan saknar en samlad bild av elevernas kunskapsutveckling (se nedan).

År 2004 genomförde skolan en kvalitetsmätning för att få föräldrarnas bild av kvaliteten på skolans verksamhet. Denna gav vid handen att föräldrarna i stort sett var nöjda med skolan, men kritiska synpunkter framkom på skolans sätt att sköta information, personalens bristande kompetens i Montessoripedagogik, inommiljön och lärarbyten i en klass. Vid inspektörernas besök har huvudmannen redovisat åtgärder som vidtagits för att komma till rätta med nämnda brister.

Då huvudmannen upplever att den digitala portfolion, som tidigare nämnts, inte till fullo fyller de dokumentationskrav som finns för skolan idag har arbetet med en projekt- och omdömesdatabas introducerats. Skolans förhoppning är att denna skall bli ett effektivt verktyg i arbetet med att dokumentera elevernas kunskapsutveckling och att individuella utvecklingsplaner samt eventuella åtgärdsprogram blir en helhet.

Enligt inspektörernas bedömning finns olika inslag i Farstaängsskolans verksamhet som visar på ett kvalitetstänkande, men som framgår på flera ställen i rapporten, finns behov av att tydliggöra skolans kvalitetsarbete. Staten ställer krav på att resultatet av en skolans arbete för att nå de nationella målen årligen skall sammanställas i en kvalitetsredovisning. Av kvalitetsredovisningen skall framgå vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I skolans kvalitetsredovisning skall även likabehandlingsplanen följas upp och utvärderas. Farstaängsskolan har inte upprättat någon kvalitetsredovisning. Inspektörerna finner det anmärkningsvärt att skolan ännu inte upprättat en kvalitetsredovisning trots att förordningen trädde i kraft år 1997. Inspektörerna bedömer att skolan bör tydliggöra sitt kvalitetsarbete.

De resultat skolan når i förhållande till de nationella målen skall årligen redovisas i skolans kvalitetsredovisning. Farstaängsskolan måste upprätta en kvalitetsredovisning.

Inspektörerna vill nämna att i Skolverkets allmänna råd om kvalitetsredovisning (06:950) finns stöd för hur kvalitetsarbetet kan organiseras och hur detta blir underlag för kvalitetsredovisningen.

Ledning och intern kommunikation

En gång per månad träffar huvudmannen cheferna för de fem enheterna i bolaget och dessa utgör den s.k. ledningsgruppen. Därutöver träffar huvudmannen månatligen cheferna för skolorna respektive förskolorna i pedagogiska möten. Huvudmannen är tydlig med sin ekonomiska och pedagogiska skyldighet och befattningsbeskrivningar har upprättats för alla kategorier anställda där ansvar, arbetsuppgifter och närmsta chef framgår.

På Farstaängsskolan finns en skolledningsgrupp bestående av rektorn och arbetslagsledarna och gruppen sammanträder varje vecka. Beroende på vilket ”ämne” som står på dagordningen inbjuds olika personer. Som ett stående inslag finns skolsköterska samt ”dyslexipedagog” med vid ett tillfälle per månad. Rektorn för Farstaängsskolan deltar även vid möten i föräldrarådet, personal-sammankomster och när arbetslagen sammanträder.

Vid tidpunkten för Skolverkets besök pågick rekrytering av ny rektor till Farstaängsskolan och huvudmannen uppger att både föräldrarådet och elevrådet kommer att vara delaktiga i processen.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att genomförandet av utbildningen vid Farstaängsskolan till stora delar fungerar väl. Skolans arbete för att ge eleverna inflytande över det egna lärandet behöver förbättras.

Skolan behöver även utveckla sitt kvalitetsarbete. De brister som finns idag innebär bland annat att skolans rutiner bör förbättras så att man vet vilka kunskapsresultat skolans arbete ger. Skolans rutiner bör också utvecklas så att de säkerställer att elever som har behov av studiehandledning på modersmålet får detta tillgodosett och även vilka elever som har behov av undervisning i svenska som andraspråk. Om skolan bedömer att en elev har behov av undervisning i svenska som andraspråk skall detta anordnas.

Skolan måste upprätta en likabehandlingsplan och en kvalitetsredovisning.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgången till utbildning som skall erbjudas, öppenheten och urvalsregler, personalens kompetens samt läromedel, pedagogiska material och utrustning.

Inspektionen av fristående skolor omfattar även en granskning av eventuella avgifter samt skolans stabilitet avseende ekonomi och elevunderlag samt huvudmannens förutsättningar att bedriva verksamheten i enlighet med gällande bestämmelser.

Bestämmelser finns i bl.a. skollagen och förordningen om fristående skolor.

Tillgång till utbildning och information om utbildning

Till den ena förskoleklassen har barnen från huvudmannens förskola Knatteborgen förtur och till den andra tas barn in från kön. Verksamheten i förskoleklassen bedrivs utifrån ett montessoriperspektiv, vilket även gäller för skolan i övrigt. Därför ges eleverna i förskoleklassen företräde till skolan och i mån av plats tas elever in från den kö som finns. Inspektörerna bedömer att det finns ett verksamhetsmässigt samband mellan förskola, förskoleklass och grundskola. Inspektörerna vill uppmärksamma huvudmannen på betydelsen av att vara tydlig avseende principerna för intagning till skolan.

Redan i förskoleklassen kommer eleverna i kontakt med engelska om än under lekfulla former. Undervisning i engelska sker sedan i alla årskurser i grundskolan. Eleverna ges även möjlighet att läsa spanska från och med årskurs 4. De elever som sedan önskar och bedöms klara av studierna kan fortsätta med spanska, men från och med årskurs 5 utgör det elevens språkval.

På Farstaängsskolan tillhandahåller skolan själv modersmålsundervisning i spanska, men skolan köper också modersmålsundervisning i några andra språk från Språkcentrum i Stockholms kommun.

Avgifter

Alla elever på skolan, utom i en av klasserna, spelar ett instrument. Då musik får ett stort utrymme i skolans verksamhet har en av 4–6:ans klasser utvecklats till en musikprofil och eleverna spelar i skolans orkester. Skolan tillhandahåller instrument, men föräldrarna betalar dels hyra på 600 kronor per termin, dels en depositionsavgift på 400 kronor i händelse av skada på instrumentet. Enligt huvudmannen sker delar av orkesterverksamheten på skoltid och vissa delar på elevens fritid. Inspektörerna bedömer att de avgifter som Farstaängsskolan tillämpar inte är förenliga med skollagens krav på avgiftsfri utbildning.

Personal

Med något enstaka undantag har lärarna vid Farstaängsskolan en utbildning för den undervisning de bedriver.

Enligt uppgift från både rektorn och lärarna vid Farstaängsskolan finns det elever på skolan som har behov av särskilt stöd. Som tidigare nämnts är en av klasserna i årskurserna 4–6 sammansatt av elever med behov av särskilt stöd. Skolan saknar dock utbildad specialpedagog eller speciallärare. Rektorn har dock uppgett att skolan köper in konsulttjänst bland annat för utredning om eventuell diagnos. Inspektörerna bedömer dock att skolan bör överväga om den kompetens som finns på skolan är tillräcklig för att tillgodose alla elevernas behov av särskilt stöd.

Kompetensutveckling bedrivs både på individuellt och för skolan som helhet. Vid inspektörernas besök var värdegrundsfrågor i fokus. Huvudmannen bedriver även ett målmedvetet arbete för att öka kompetensen i montessoripedagogik.

Stabilitet

Huvudmannen för Farstaängsskolan Tillit Knatteborgen AB driver sammanlagt två grundskolor och tre förskolor. En förskola och en skola ligger i Huddinge kommun och de övriga i Stockholms kommun. Dessutom finns ett kontor för företagets ledning och administration i Enskede.

I samband med att huvudmannen år 2001 övertog två kommunala förskolor avvecklades den kommunalt anställda personalen. Detta medförde stora kostnader för huvudmannen, men enligt den bedömning som görs i årsredovisningen för räkenskapsåret den 1 juli 2004 till och med den 30 juni 2005 beräknas det egna kapitalet vara återställt läsåret 2006/2007. Av revisionsberättelsen framgår att "Bolaget har förbrukat sitt aktiekapital och någon likvidation har ej beslutats på bolagsstämman. Styrelseledamoten och aktieägarna har därmed iklätt sig ett personligt betalningsansvar för därefter uppkomna skulder".

Inspektörerna har även tagit del av en preliminär resultatrapport för räkenskapsåret den 1 juli 2005 till och med den 30 juni 2006 som visar på ett positivt resultat.

Huvudmannen uppger att det under en kortare period varit brister i skolans organisation och att detta medfört en minskning av antalet elever. Huvudmannen har agerat för att rätta till bristerna och elevantalet har ökat. Till skolan finns även kö.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att förutsättningarna för utbildning vid Farstaängsskolan till stora delar är bra. Skolan bör dock, enligt inspektörerna, överväga om den kompetens som finns på enheten är tillräcklig för att tillgodose alla elevers behov av särskilt stöd.

Skolan måste också säkerställa att utbildningen är avgiftsfri.

Inspektörerna bedömer att huvudmannen har förutsättningar bedriva verksamheten i enlighet med gällande bestämmelser.

Datum	Ort
2007-02-16	Stockholm

Gunnel Eriksson
Anette Älmdalen